

Sygn. akt II Ca 962/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2013 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Agnieszka Bednarek-Moraś
Sędziowie:	SO Marzenna Ernest SO Zbigniew Ciechanowicz (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Dorota Szlachta

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 lutego 2013 roku w S.

sprawy z powództwa **C. P.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Zakładowi (...) w G.**

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Goleniowie

z dnia 24 maja 2012 r., sygn. akt I C 189/11

oddala apelację.

Uzasadnienie wyroku z dnia 13 lutego 2013 r.:

Powód C. P. zażądał zasądzenia od Skarbu Państwa – Zakładu (...) w G. kwoty 24 000 złotych tytułem zadośćuczynienia w związku z osadzeniem go w okresie od stycznia 2002 r. do stycznia 2004 roku w przeludnionych celach.

Pozwany Skarb Państwa - Zakład (...) w G. wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu. Pozwany przyznał, że C. P. przebywał w Zakładzie (...) w G. od 4 stycznia 2002 r. do 21 stycznia 2002 r. w celi (...) oddziału (...). Ponownie został przyjęty w dniu 29 stycznia 2001 przebywał do 22 lutego 2001 r. w celach (...) na oddziale (...), od 31.01.2001 r. 406 na oddziale (...), od 13.02.2001 r. 308 oddziału (...), od 14.02.2001 r. do dnia zwolnienia w celi nr (...) oddziału (...). Następnie powód trafił znów do(...)14 lutego 2002 r. i został osadzony w celi (...) oddziału (...), od 18.06.2002r. w celi(...)oddziału (...), od 21.06.2002 w celi (...)oddziału(...), od 24.07.2002r. (...), od 20.08.2002 r. w celi(...), od 22.08.2002 r. w celi (...), gdzie przebywał do dnia zwolnienia. Zarzucił, iż roszczenie powoda uległo przedawnieniu. Nadto podniósł, że w okresie do 1 września 2007 r. nie była prowadzona ewidencja rzeczywistego zaludnienia w poszczególnych celach.

Wyrokiem z dnia 24 maja 2012 r. Sąd Rejonowy w Goleniowie oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego kwotę 2 400 zł.

Rozstrzygnięcie powyższa Sąd I instancji oparł o następujące ustalenia:

C. P. w Zakładzie (...) w G. przebywał od 4 stycznia 2002 r. do 21 stycznia 2002 r. i od 14 lutego 2002 r. do końca okresu objętego pozwem. Był osadzony w następujących celach: od 4 stycznia 2002 r. do 21 stycznia 2002 r. w celi (...) oddziału E1 o powierzchni 11,60 m⁽²⁾. Ponownie został przyjęty w dniu 29 stycznia 2001 r. i przebywał do 22 lutego 2001 r. W dniu 29 stycznia 2001 został osadzony w celi (...) na oddziale (...) o powierzchni 21,67 m⁽²⁾, następnie od 31.01.2001 r. w celi nr (...) na oddziale (...) o powierzchni 16,52 m⁽²⁾, od 13.02.2001 r. w celi nr (...) oddziału (...) o powierzchni 16,52 m⁽²⁾, od 14.02.2001 r. do dnia zwolnienia (22.02.2001 r.) w celi nr (...) oddziału (...) o powierzchni 16,52 m⁽²⁾.

Następnie powód trafił znów trafił do (...) w dniu 14 lutego 2002 r. i został osadzony w celi (...) oddziału (...) o powierzchni 16,52 m⁽²⁾, od 18.06.2002r. w celi (...)oddziału (...) o powierzchni 21,50 m⁽²⁾, od 21.06.2002 w celi (...) oddziału (...) o powierzchni 13,01 m⁽²⁾, od 24.07.2002r. w celi nr (...)oddziału (...) o powierzchni 21,50 m⁽²⁾, od 20.08.2002 r. w celi (...)oddziału (...) o powierzchni 8,08 m⁽²⁾, od 22.08.2002 r. w celi (...) oddziału (...) o powierzchni 14,17 m⁽²⁾, od 23.08.2002 r. w celi (...) oddziału (...) o powierzchni 8,08 m⁽²⁾, od 17.09.2002 r. w celi (...) oddziału (...) o powierzchni 10,83 m⁽²⁾, następnie od 25.02.2003 r. przebywał w celi (...)oddziału (...) o powierzchni 6,04 m⁽²⁾, od 07.03.2003 r. w celi (...) oddziału (...) o powierzchni 6,64 m, od 10.07.2003 r. w celi (...) oddziału (...) o powierzchni 12,58 m gdzie przebywał do dnia wytransportowania do Zakładu (...)w G. - 15.01.2004 r.

Zakład (...) w G. w tym okresie nie prowadził ewidencji rzeczywistego zaludnienia cel, gdyż program komputerowy o nazwie (...), który był w tamtym czasie używany nie pozwala wygenerować informacji ile osób przebywało w danej celi, a jedynie można sprawdzić czy dany skazany był osadzony w konkretnej celi.

Sąd I instancji ustalił, iż wstawienie do celi dodatkowego łóżka, wiązało z dostawieniem dodatkowej szafki, taboretu, czasami stolika. Jeśli czegoś nie można było wstawić, to do takiej celi nie dostawiało się łóżka. Na oddziale D2 były takie uwarunkowania architektoniczne, że nie było możliwości dostawiania łóżek, cele były wąskie. Na oddziale (...)była zwiększana pojemność cel, ale nie ustalono w jakim okresie. Jeżeli w trakcie kwartału zmieniała się sytuacja w celi i wystawiano łóżko, to nie informowano o tym sędziego penitencjarnego jedynie w następnym okresie cela taka nie była objęta wykazem.

Cele były wyposażone zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości w sprawie warunków bytowych w Zakładach Karnych. Nigdy mnie było takiej sytuacji żeby osadzenie nie mieli gdzie spać albo, przy czym jeść.

W Zakładzie (...) w G. wykonywane były okresowe kontrole kominiarskie w kwietniu 2001 r., w maju 2002 r., w maju 2003 r. przewody kominowe odpowiadały obowiązującym przepisom i mieściły się w obowiązujących normach. Posiadający uprawnienia mistrz kominiarski stwierdzał każdorazowo, że przewody kominowe są drożne, ciąg kominowy jest prawidłowy, ogólny stan techniczny dobry.

Bywało tak, że sami osadzenie przewody wentylacyjne zatykali kartką. Wszystkie cele posiadały okna, przez które można było je wywietrzyć. W Zakładzie (...)w G. była siłownia i C. P. z niej korzystał do dwóch razy w tygodniu. Można było korzystać ze świetlicy. W okresie 2002 - 2004 r. działał radiowęzeł, sami osadzeni mogli przygotowywać konkursy i audycje. Nagrody w konkursach były takie jak przewidziane w(...). Zakład (...) proponował osadzonym zajęcia poza celami np. na hali sportowej, która jest przy (...). Na tej hali sportowej były organizowane różnego rodzaju zawody. Codziennie były godzinne spacery. W sezonie wiosenno letnim, pola spacerowe były wyposażone w sprzęt do gry w siatkówkę. Był klub malarsko rzeźbiarski, który powstał ok. 2003 r. W pawilonach mieszkalnych od 2003 r. były zakładane kluby, pierwszy klub powstał w pawilonie (...), konsekwentnie w następnych pawilonach

były przystosowywane pomieszczenia, w których osadzeni mogli spędzać czas i rozwijać swoje umiejętności. Sprzęt kwaterunkowy był stary. W celach na oddziale (...) były łóżka piętrowe ustawione w ten sposób, że łóżko do łóżka było dosunięte. Osadzeni nazywali to „łóżka małżeńskie” i bardzo im to przeszkadzało. Zdarzało się, że ktoś w nocy niechcący zarzucił rękę na łóżko obok co było powodem spięć pomiędzy osadzonymi. Łóżek nie można było ustawić inaczej ze względu na brak miejsc. Uciążliwe było korzystanie z toalety, silniejsi nie czekali na swoją kolej i to również powodowało konflikty. Kiedy powód przebywał w 2002 r. na pawilonie (...) oddziale (...) więźniowie na jednym ze stołów postawili taboret, a na nim telewizor. Niektórzy osadzeni spożywali posiłki na łóżkach. Więźniowie w celach prali ubrania, które nie miały gdzie schnąć. Podsumowując swoje ustalenia Sąd rejonowy stwierdził, iż powód należy do podkultury przestępczej i swoje relacje z otoczeniem opiera na zasadach tej podkultury. Jego pobyt w Zakładzie (...) w G. w 2002 r. był jego kolejnym osadzeniem.

Uzasadniając wyrok Sąd Rejonowy uznał za zasadny zarzut strony pozwanej w zakresie przedawnienia roszczenia powoda o zasądzenie zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych, które powód wywodził z treści art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Roszczenie powoda powstało najpóźniej w dniu opuszczenia przez niego Zakładu (...) w G., zatem w styczniu 2004 r. W tym dniu powód wiedział zarówno o osobie obowiązanej do naprawienia szkody, jak również o zdarzeniu, z którego powód wywodzi naruszenie swoich dóbr osobistych.

Sąd I instancji uznał, iż do roszczeń powoda ma zastosowanie 3-letni termin przedawnienia roszczeń od chwili kiedy powód dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia, gdyż roszczenie o zadośćuczynienie ma charakter majątkowy, dlatego podlega przedawnieniu określonymu w art. 442(1) k.c., a wcześniej w art. 442 k.c. i przyjmując najbardziej korzystną dla powoda wersję, iż jego roszczenie powstało dopiero z chwilą zwolnienia z pozwanego zakładu karnego w dniu 15 stycznia 2004 r., do roszczenia powoda o zadośćuczynienie zastosować należy art. 442¹ k.c., albowiem w chwili wejścia w dniu 10 sierpnia 2007 r. w życie przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U.2007.80.538) nie przedawniło się jeszcze roszczenie powoda zgodnie z wcześniej obowiązującym art. 442 k.c. Trzyletni termin przedawnienia roszczeń powoda biegnie zatem od dnia 15 stycznia 2004 r. i upływa 15 stycznia 2007 r., Pozew został natomiast wniesiony w dniu 1 czerwca 2010 r.

Dodatkowo Sąd I instancji stwierdził, iż powierzchnia celi przysługująca osadzonemu nie może być samoistną i wystarczającą przesłanką do uznania, że doszło do naruszenia dóbr osobistych skazanego. Pod uwagę brać bowiem trzeba cały splot różnych okoliczności takich jak m.in. długość przeludnienia, warunki sanitarne, udział w zajęciach dodatkowych, opiekę medyczną czy też wreszcie samą postawę osadzonego. Panujący w zakładach karnych dyskomfort jest elementem obywatnia kary pozbawienia wolności, z którym każdy popełniający przestępstwo powinien się liczyć. Dopiero wykroczenie w sposób wyraźny poza ten „dyskomfort” może powodować przyjęcie, że doszło do naruszenia dobra osobistego osoby osadzonej. Przy czym ta okoliczność, musi istnieć w sposób obiektywny, a więc w odczuciu innych racjonalnie postrzegających rzeczywistość osób. Chociaż osadzenie powoda w celach o powierzchni przypadającej na jednego skazanego poniżej normy określonej w art. 110 § 2 k.k.w. stanowiło działanie bezprawne w rozumieniu art. 24 k.c., to w ocenie Sądu Rejonowego sprawy brak podstaw do zasądzenia na rzecz powoda zadośćuczynienia przewidzianego w art. 448 k.c., gdyż nie wykazał on, że przebywanie w takich celach, wywołało u niego negatywne skutki psychiczne lub fizyczne powodujące poczucie krzywdy. Okres objęty pozwem był to kolejny pobyt powoda w Zakładzie (...) (który większość swojego dorosłego życia spędził w (...)), powód należy do podkultury przestępczej i przestrzega jej zasad. Nie zostało też wykazane, by inne wskazywane przez powoda niedogodności w czasie odbywania kary pozbawienia wolności miały cechy dręczenia lub upokarzania powoda i wywołały w nim poczucie krzywdy. Stąd i z tych względów nie ma więc podstaw do zasądzenia zadośćuczynienia w oparciu o art. 448 k.c.

Oddalając powództwo Sąd Rejonowy obciążył powoda kosztami postępowania w postaci zwrotu pozwanemu kosztów zastępstwa radcowskiego w kwocie 2400 zł.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego w Goleniowie złożył powód zaskarżając go w całości i żądając zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kwoty 24 000 zł. tytułem zadośćuczynienia. Za bzdurę uznał powód stwierdzenie Sądu, iż

powód miał wiedzieć o trzyletnim okresie przedawnienia, gdyż faktycznie on dowiedział się o tym dopiero w 2009 r. Nadto zarzucił Sądowi I instancji jego przychyłność wobec pozwanego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie była zasadna.

Powód nie podważył kluczowego, ze względu na przyjętą przez Sąd I instancji podstawę orzekania o zasadności jego roszczeń, ustalenia, iż wymagalność roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia z tytułu krzywd doznanych związanych z pobytem w przeludnionych celach, to dzień 15 stycznia 2004 r., tj. dzień opuszczenia przez powoda Zakładu(...) w G..

Sąd Okręgowy podziela pogląd wyrażony w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, o trzyletnim okresie przedawnienia roszczenia opisanego pozwem, z tym jedynie zastrzeżeniem, iż podstawą materialnoprawną tego zarzutu będzie obowiązujący w chwili upływu okresu przedawnienia art. 442 § 1 zd. 1 k.c., gdyż dopiero w dniu 10 sierpnia 2007 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U.2007.80.538). Stosownie natomiast do treści przywołanego art. 442 § 1 zd. 1 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. W sposób prawidłowy zatem Sąd Rejonowy ustalił upływ terminu roszczeń opisanych pozwem z dniem 15 stycznia 2007 r.

Marginalnie tylko należy zwrócić uwagę na to, iż zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 23 stycznia 2007 r. w sprawie III PK 96/06 (OSNP 2008/5-6/61) roszczenia z tytułu szkód wyrządzonych czynem niedozwolonym ulegają przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia (art. 442 § 1 zdanie pierwsze k.c.).

W takim kontekście podnoszony przez powoda zarzut, iż o możliwości wystąpienia z powództwem o zadośćuczynienie dowiedział się dopiero w roku 2009 nie może przemawiać za trafnością apelacji. Przepisy o przedawnieniu mają charakter bezwzględnie obowiązujący, nie mogą być skracane ani przedłużane przez jakąkolwiek czynność prawną (art. 119 k.c.), skoro powód odczuwał krzywdę związaną z osadzeniem go w przeludnionej celi, to o tej krzywdzie wiedział w rozumieniu art. 442 § 1 zdanie pierwsze k.c. A skoro o niej wiedział, to miał możliwość przedsięwzięcia czynności związanych z ochroną swoich interesów, co najmniej od 15 stycznia 2004 r.

Reasumując, apelację powoda jako niezasadną należało w oparciu o treść art. 385 k.p.c. oddalić. Sąd nie orzekł jednocześnie o kosztach postępowania apelacyjnego, gdyż pozwany nie wskazywał na to, aby poniósł w tym postępowaniu jakiegokolwiek koszty.

SSO Zbigniew Ciechanowicz SSO Agnieszka Bednarek - Moraś SSO Marzenna Ernest